

Viite

Asia

Valtiovarainministerien (ECOFIN) epävirallinen videokokous 4.11.2020**Tiivistelmä**

Suomea kokouksissa edustaa valtiovarainministeri Matti Vanhanen.

Neuvoston päätelmät rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämisestä

Komissio antoi 7.5.2020 tiedonannon toimintasuunnitelmastaan koskien kokonaisvaltaista EU:n toimintapolitiikkaa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisessä. Komissio valmistelee toimintasuunnitelmaan perustuen lainsäädäntöehdotusten antamista vuoden 2021 alkupuolella. Komission valmistelussa olevan uudistuskokonaisuuden eri osa alueita ovat rahanpesun ja terrorismin rahoitusta koskevan lainsäädännön syvempi harmonisointi, EU-tason valvontajärjestelmän perustaminen ja rahanpesun ja terrorismin torjunnan estämiseen osallistuvien viranomaisten yhteistyön vahvistaminen.

Neuvoston päätelmissä lainsäädännön syvemmän harmonisoinnin osalta linjattuja osa-alueita ovat esimerkiksi ilmoitusvelvollisten toimijoiden määrittelyyn, asiakkaan tunnistamiseen ja tosiallisiin edunsaajiin liittyvät säännökset. EU-tason valvontajärjestelmän perustamisen osalta päätelmissä täsmennetään mihin ilmoitusvelvollisiin EU-tason suoran valvonnan tulisi kohdistua. Rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämiseen osallistuvien viranomaisten yhteistyön edistämisen osalta päätelmissä kehoitetaan komissiota etenemään rahanpesun selvittelykeskusten tuki- ja koordinaatiomekanismia koskevan lainsäädäntöehdotuksen suhteen. Valtiovarainministerien videoneuvottelun jälkeen päätelmät on tarkoitus hyväksyä virallisesti neuvoston kirjallisessa menettelyssä. Neuvoston päätelmät ovat Suomen hyväksyttävissä.

Euroopan finanssipoliittisen komitean vuosiraportti 2020

Euroopan finanssipoliittisen komitean (European Fiscal Board, EFB) puheenjohtaja professori Niels Thygesen esittelee komitean neljännen vuosiraportin, joka julkaistiin 20.10.2020. Raportissa arvioidaan EU:n ja sen jäsenmaiden julkista taloutta ohjaavien sääntöjen täytäntöönpanoa vuonna 2019 ja tehdään ehdotuksia EU:n finanssipoliittisen kehikon uudistamiseksi. EFB näkee, että keväällä komission tiedonannosta käynnistyneet mutta koronakriisin vuoksi odottamaan jätetyt keskustelut EU:n finanssipoliittisen kehikon uudistamisesta tulisi käynnistää nopeasti uudelleen ja pyrkiä pääsemään uusista finanssipoliittisista säännöistä pian sopuun. Raportin mukaan julkisen talouden alijäämä EU:ssa ja koko euroalueella kasvoi ensimmäistä kertaa vuoden 2011 jälkeen. Lisäksi raportissa todetaan finanssipoliittikan virityksen euroalueella olleen aiempaa löysempi vuonna 2019. Vuoden 2019 suotuisia taloudellisia olosuhteita ei käytetty julkisen talouden vahvistamiseen. Suomi ottaa vuosiraportin tiedoksi.

Muut asiat

Valtiovarainministerien epävirallisessa videokokouksessa on esillä eurooppalaiseen ohjausjaksoon liittyen päätelmät Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityisraportista sekä päätelmät vuosittaisesta kestävästä kasvustrategiasta 2021. Lisäksi videokokouksen asialistalla on tilannekatsaus järjestämättömiä luottoja koskevasta toimintasuunnitelmasta, tilastopäätelmät sekä G20 valtiovarainministerien ja keskuspankkien pääjohtajien kokouksen sekä IMF:n ja Maailmanpankin vuosikokousten seuranta ja kansainvälisen verokeskustelun päivitys.

Valtiovarainministerit käyvät myös makrotaloudellisen vuoropuhelun työmarkkinaosapuolten kanssa sekä keskustelun Euroopan vapaakauppaliiton (EFTA) maiden kanssa.

Euroryhmän videokokous 3.11.

Euroryhmän videokokouksessa käydään näkemystenvaihto Euroopan parlamentin talous- ja raha-asioiden valiokunnan puheenjohtajan kanssa Covid19-kriisin aiheuttamasta taloudellisesta tilanteesta ja haasteista euroalueelle sekä maailmantaloudelle. Lisäksi käydään strateginen keskustelu eurosta digitaalisena valuuttana sekä strateginen keskustelu pääomamarkkinaunionin euroalueen näkökohdista. Pankkiunionikokoonpanossa aiheena on raportointi pankkiunionin toiminnallisista näkökohdista, jonka yhteydessä kuullaan EKP:n pankkivalvontaelimen ja EU:n kriisinratkaisuneuvoston puheenjohtajia. Euroryhmän laajassa kokoonpanossa asialistalla on maksuvalmiusrahoitus kriisinratkaisussa sekä tilannekatsaus euroryhmässä koronapandemian vuoksi sovituihin toimiin.

Asialista:

1. **Päätelmät komission toimintasuunnitelmasta koskien EU:n toimintapolitiikkaa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisessä** s. 4
(julkinen keskustelu)
 = Puheenjohtaja tiedottaa
 = Näkemysten vaihto
2. **Muut asiat**
(julkinen keskustelu)
3. **Järjestämättömien lainojen käsittelyä koskeva EU:n toimintasuunnitelma** s. 8
 = Tilannekatsaus
4. **Eurooppalainen ohjausjakso** s. 11
 - a) **Päätelmät Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityisraportista 16/2020 koskien Eurooppalaista ohjausjaksoa**
 - b) **Päätelmät vuosittaisesta kestävästä kasvunstrategiasta 2021**
 = Puheenjohtaja tiedottaa
5. **Euroopan finanssipoliittisen komitean (EFB) vuosikertomus 2020** s. 17
 = Esittely
6. **Lokakuussa 2020 pidettyjen G20 valtiovarainministerien ja keskuspankkien pääjohtajien kokouksen sekä IMF:n ja Maailmanpankin vuosikokousten seuranta sekä päivitys kansainvälisestä verotuskeskustelusta** s. 22
 = Puheenjohtaja ja komissio tiedottavat
7. **Päätelmät EU-tilastoista** s. 27
 = Puheenjohtaja tiedottaa
 = Näkemysten vaihto

Tiistai 3.11.

- 11:30 Makrotaloudellinen dialogi, videokokous
- 15:00 Euroryhmä, videokokous s. 29
- 18:00 Euroryhmä, laajennettu kokoonpano, videokokous

Keskiviikko 4.11.

- 9:00 Ministeritason dialogi EFTA-maiden kanssa, videokokous
- 10:30 Valtiovarainministerien videokokous

Valtiovarainministeriö

PERUSMUISTIO

VM2020-00569

RMO Keinänen Juho(VM)

23.10.2020
JULKINEN

Asia

Valtiovarainministerien (ECOFIN) epävirallinen videokokous 4.11.2020;**1. Päätelmät komission toimintasuunnitelmasta koskien EU:n toimintapolitiikkaa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisessä**

Kokous

Epävirallinen valtiovarainministerikokous 04.11.2020

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antoi 7.5.2020 tiedonannon toimintasuunnitelmastaan koskien kokonaisvaltaista EU:n toimintapolitiikkaa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisessä. Komissio valmistelee toimintasuunnitelmaan perustuen lainsäädäntöehdotusten antamista vuoden 2021 alkupuolella.

Neuvoston päätelmistä on saavutettu yhteisymmärrys neuvoston rahoituspalvelukomiteassa ja talous- ja rahoituskomiteassa. Neuvoston päätelmät koskien komission toimintasuunnitelmaa on tarkoitus käsitellä valtiovarainministereiden videoneuvottelussa 4.11. ja hyväksyä tämän jälkeen virallisesti neuvoston kirjallisessa menettelyssä.

Suomen kanta

Ehdotus neuvoston päätelmiksi on Suomen hyväksyttävissä.

Suomen kanta komission toimintasuunnitelmaan on kuvattu valtioneuvoston selvityksessä E67/2020 vp.

Pääasiallinen sisältö

Heinäkuussa 2019 komissio julkaisi arvioreportin, jossa tuotiin esiin useita heikkouksia rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä koskevassa EU:n lainsäädännössä. EU:n jäsenvaltiot sopivat ECOFIN-neuvostossa 5.12.2019 Suomen aloitteesta rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjuntaa koskevista strategisista painopisteistä, joiden on tarkoitus toimia komission tulevien lainsäädäntöehdotusten pohjana.

Toukokuussa 2020 julkaisemassaan toimintasuunnitelmassa komissio esitti useita toimia, joilla se pyrkii uudistamaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastaisia toimia EU:ssa. Komissio valmistelee toimintasuunnitelmaan perustuen lainsäädäntöehdotusten

antamista vuoden 2021 alkupuolella. Käsiteltävänä olevilla neuvoston päätelmillä pyritään ohjaamaan komission valmistelutyötä.

Varsin yksityiskohtaisessa päätelmäluonnoksessa käsitellään kattavasti komission valmistelussa olevan uudistuskokonaisuuden eri osa-alueet: rahanpesun ja terrorismin rahoitusta koskevan lainsäädännön syvempi harmonisointi, EU-tason valvontajärjestelmän perustaminen ja rahanpesun ja terrorismin torjunnan estämiseen osallistuvien viranomaisten yhteistyön vahvistaminen.

Lainsäädännön syvemmän harmonisoinnin osalta päätelmissä linjataan useita osa-alueita, joita komission tulisi erityisesti huomioida asetustasoisen sääntelyn jatkovalmistelussa. Tällaisia osa-alueita olisivat esimerkiksi ilmoitusvelvollisten toimijoiden määrittelyyn, asiakkaan tunnistamiseen, tosiasiallisiin edunsaajiin, konsernien sisäisiin compliance-järjestelyihin (sääntöjen noudattamista koskevat järjestelyt), yhteistyöhön ja tiedonvaihtoon ja valvontaviranomaisten toimivaltuuksiin liittyvät säännökset. Päätelmissä kehoitettaisiin komissiota laajentamaan ilmoitusvelvollisten toimijoiden määritelmiä vastaamaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastaisen toimintaryhmän (FATF) suosituksia ja arvioimaan ilmoitusvelvollisten joukon laajentamista myös sellaisiin rahoitussektorin ulkopuolisiin toimijoihin, jotka tosiasiallisesti tarjoavat vastaavia palveluita. Päätelmissä kehoitettaisiin komissiota sääntelyratkaisuun, jossa kaikki keskeiset säännökset annettaisiin asetustasolla ja delegoitujen säännösten alaan jätettäisiin vain teknisluonteiset kysymykset.

EU-tason valvontajärjestelmän perustamisen osalta päätelmissä täsmennettäisiin mihin ilmoitusvelvollisiin EU-tason suoran valvonnan tulisi kohdistua. Päätelmien mukaan EU-tason valvonnan tulisi kohdistua ensi vaiheessa riskiperusteisesti valittuihin luotto- ja maksulaitoksiin, valuutanvaihtopalveluja tarjoaviin, sähkörahalaitoksiin sekä virtuaalivarojen tarjoajiin. Komission tulisi harkita valvottavien joukon laajentamista jatkossa myös muihin korkeariskiseksi arvioitaviin toimijoihin. Päätelmissä määritellään kriteerejä, joiden perusteella toiminnan riskisyyttä arvioitaisiin. Harkinnassa tulisi ottaa huomioon muun muassa valvottavien liiketoiminnan luonne, palveluvalikoima ja jakelukanavat, maantieteellinen ulottuvuus ja toiminnan rajat ylittävä luonne. Lisäksi päätelmissä vahvistettaisiin, että EU-tason valvojalla tulisi olla suorat valvontatoimivaltuudet, mukaan lukien oikeus määrätä seuraamuksia ja joita se soveltaisi kansallisten valvojien kanssa muodostetuissa yhteisissä valvontaryhmissä.

Rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämiseen osallistuvien viranomaisten yhteistyön edistämisen osalta päätelmissä kehoitettaisiin komissiota etenemään rahanpesun selvittelykeskusten tuki- ja koordinaatiomekanismia koskevan lainsäädäntöehdotuksen suhteen. Tuki- ja koordinaatiomekanismin tulisi päätelmien mukaan tukea rahanpesun selvittelykeskusten operatiivista ja strategista analyysia, EU-tason riskien tunnistamista, kapasiteettien vahvistamista ja yhteistyön lisäämistä muiden viranomaisten kanssa. Mekanismilla tulisi olla myös mahdollisuus hyväksyä malleja ja ohjeita kansallisille rahanpesun selvittelykeskuksille. Päätelmissä kehoitettaisiin komissiota jatkamaan työtä EU:n tunnistamiseksi yhtenäisenä lainkäyttöalueena FATF:ssa, kuitenkin kunnioittaen jäsenvaltioiden itsenäistä roolia FATF:n jäsenenä. Päätelmissä osoitettaisiin myös tuki komission suunnitelmille ohjeistaa viranomaisten ja yksityisten toimijoiden välisiä yhteistyörakenteita ja tiedonvaihtoa.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentti on ottanut kantaa rahanpesun ja terrorismin rahoitusta koskevan unionin lainsäädännön kehittämiseen 26.3.2019 talousrikoksista, veropetoksista ja veronkierrosta antamassaan päätöslauselmassa ([2018/2121\(INI\)](#)).

Euroopan parlamentti hyväksyi myös 19.9.2019 päätöslauselman rahanpesun vastaisen unionin lainsäädännön täytäntöönpanon tilanteesta ([2019/2820\(RSP\)](#)), jossa se otti kantaa komission julkaisemiin arviointiraportteihin.

Kansallinen valmistelu

Valtiovarainministeriö
EU-ministerivaliokunta, kirjallinen menettely 28.-29.10.2020

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta, kirjallinen menettely 2.-3.11.2020

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

Rahanpesulla ja terrorismin rahoittamisella on merkittäviä taloudellisia vaikutuksia yhteiskunnalle. Harmaan talouden suuruudeksi Suomessa on arvioitu eri selvityksissä 1-10 % bruttokansantuotteesta. Suomessa harmaan talouden suuruus on yleisesti arvioiden pienempi kuin EU:ssa keskimäärin.

Rahanpesun estämistoimintaan kohdistuvan valvonnan vahvistaminen on rikollisuuden torjunnan ohella tärkeää rahoitusvakauden ja pankkitoiminnan riskien vähentämisen sekä pankkiunionin toiminnan kannalta. Väitetyt rahoituslaitosten rahanpesutapaukset ovat laskeneet Euroopan rahoitus- ja pankkijärjestelmän luotettavuutta sekä johtaneet yksittäisten pankkien aiempaa alhaisempiin tulosarvioihin sekä kohonneisiin rahoituskustannuksiin. On mahdollista, että erityisesti Yhdysvaltain viranomaiset voivat määrätä erittäin suuria seuraamusmaksuja yksittäisille eurooppalaisille pankeille. Osa pankeista on tehnyt seuraamusmaksujen varalta varauksia kirjanpidossaan.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Terrorismin ja rajat ylittävän rikollisuuden torjuntaa koskevan tiedonvaihdon ja yhteistyön lisääminen on määritelty yhdeksi painopisteeksi Eurooppa-neuvoston kesäkuussa hyväksymässä EU:n strategisessa ohjelmassa vuosille 2019-2024. ECOFIN-neuvostossa käytävä keskustelu rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämisestä koskevista tulevaisuuden linjauksista on osa strategisen ohjelman toimeenpanoa.

Asiakirjat

Neuvoston päätelmät rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevista strategisista prioriteeteista 5.12.2019 (<https://www.consilium.europa.eu/fi/press/press-releases/2019/12/05/money-laundering-council-sets-strategic-priorities-for-further-reforms/>)

Draft Council Conclusions on Anti Money Laundering and Financing of Terrorism

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/RMO, erityisasiantuntija Juho Keinänen, p. 02955 30556
juho.keinanen@vm.fi

EUE, erityisasiantuntija Jaakko Weuro, +32 (0) 472 900 550, jaakko.weuro@formin.fi

EUTORI-tunnus

EU/2019/1045, EU/2020/0069

Liitteet**Viite**

Valtiovarainministeriö

PERUSMUISTIO

VM2020-00562

RMO Puumalainen Markku(VM)

22.10.2020
JULKINEN

Asia

**Valtiovarainministerien (ECOFIN) epävirallinen videokokous 4.11.2020;
3. Järjestämättömien lainojen käsittelyä koskeva EU:n toimintasuunnitelma**

Kokous

Epävirallinen valtiovarainministerikokous 04.11.2020

U/E/UTP-tunnus

E 12/2018 vp, EJ 11/2018 vp, EJ 30/2018 vp, EJ 13/2019 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Epävirallisessa valtiovarainministerien videokokouksessa saadaan tilannekatsaus pankkien järjestämättömistä lainoista ja keskustellaan alustavasti komission hahmottelemasta toimenpidesuunnitelmasta. Myöhemmin tänä vuonna komissio tulee tiedonannolla täsmentämään toimia, joilla voitaisiin hallita pankkien järjestämättömien lainojen kehitystä erityisesti COVID19-pandemian aiheuttamien ongelmien seurauksena. Komission esitystä uusista toimista ei toistaiseksi ole saatavilla.

Tulevien politiikkatoimien pohjana ovat Ecofin-neuvoston heinäkuussa 2017 hyväksymä toimintaohjelma ja komission maaliskuussa 2018 julkistama toimenpidekokonaisuus.

Rahoituspalvelukomitea keskusteli asiasta 7.10.2020 ja talous- ja rahoituskomitea 22.10.2020.

Suomen kanta

Suomen kanta järjestämättömien lainojen vähentämisen toimenpidekokonaisuuteen on esitetty komission edistymisraporttien käsittelyn yhteydessä valtioneuvoston kirjelmissä E 12/2018 vp, EJ 11/2018 vp, EJ 30/2018 vp ja EJ 13/2019 vp.

Sen mukaan Suomi tukee järjestämättömien luottojen ongelman ratkaisemiseksi tehtäviä toimenpiteitä. Järjestämättömien luottojen ongelmien selkeä vähentyminen erityisesti niissä jäsenvaltioissa, jossa ne ovat edelleen korkealla tasolla ja siten pelikentän tasaaminen on Suomelle yksi pankkiunionissa etenemisen edellytyksistä. Suomi painottaa, että vastuu järjestämättömien luottojen hoitamisesta ja vakavaraisuusvaatimusten noudattamisesta kuuluu ensisijaisesti asianomaisille pankeille. Suomi korostaa myös tehokkaan valvonnan roolia pankkien riskienhallinnan ja ongelmalainoihin tehtävien asianmukaisten luottotappiovarauksien osalta. Suomi katsoo, että erityisesti järjestämättömien luottojen jälkimarkkinoiden kehittäminen on tärkeää ja tukee ylipäättään kaikkia mahdollisimman pitkälti markkinaehtoisuuteen perustuvia ratkaisumalleja.

Suomi haluaa korostaa, että tulevina kuukausina ennen kaikkea pankkien valvonnalla ja pankkien omalla riskienhallinnalla on keskeinen merkitys tilanteen hallinnassa.

Pääasiallinen sisältö

Eurooppalaisten pankkien järjestämättömät luotot ovat viime vuosina selvästi vähentyneet sekä euroissa että osuutena kaikista luotoista vuoden 2014 lopun huipputasolta. Euroopan pankkiviranomaisen (European Banking Authority, EBA) raportointien lukujen mukaan järjestämättömien lainojen osuus oli v. 2014 lopussa 6,5 prosenttia kaikista lainoista. Kuluvan vuoden kesäkuussa suhdeluku oli alle 3 prosenttia. Jäsenvaltioiden välillä on kuitenkin edelleen merkittäviä eroja ongelmalainojen osuuksissa pankkien kokonaisluotonannosta. Pandemia todennäköisesti kasvattaa jäsenvaltioiden välisiä eroja järjestämättömissä lainoissa ja pankkisektorin riskeissä.

Viime keväänä Eurooppaan levinnyt COVID19-pandemia johti EU:n jäsenvaltioissa eriasteisiin rajoitustoimiin ja taloudellisen aktiviteetin jyrkkään supistumiseen etenkin vuoden toisella neljänneksellä. EBA:n arvion mukaan pankkien taseiden laatu tulee selkeästi heikkenemään ja olemaan keskeinen riski lähitulevaisuudessa. Pankit ovat pyrkineet hallitsemaan taantuman myötä nopeasti kasvavia luottoriskejä myöntämällä yrityksille ja kotitalouksille 6-12 kuukauden lykkäyksiä lainanhoidossa joko vain pääomalle tai sekä pääomalle että koroille.

Keskeinen huoli, johon myös komission toimenpidesuunnitelman päivitys pyrkii vastaamaan, on tällä hetkellä, että pankkien myöntämien lainanhoitojoustojen päättyessä pääasiassa lähikuukausien aikana ongelmaluotot lähtevät erittäin voimakkaaseen kasvuun jäsenvaltioiden pankkien taseissa. Kuluvan vuoden alkupuoliskon aikana järjestämättömien luottojen määrien kasvua ei ole havaittu lainanhoitojoustojen takia, mutta merkkejä pankkien taseiden heikentymisestä on ollut nähtävillä. On myös arvioitu, että pankkien näkymä asiakkaidensa taloudelliseen tilanteeseen on voinut sumentua lainanhoitojoustojen takia, mikä voi johtaa riittämättömiin varauksiin tulevia tappioita ja arvonalentumisia varten.

Komissio on hahmotellut pankkien järjestämättömien lainojen kasvun hallitsemiseksi kolme toimenpidekokonaisuutta: maksukyvyttömyys- ja velkojen perintäkehikon uudistaminen, ongelmaluottojen jälkimarkkinoiden kehittäminen ja kansallisten omaisuudenhoitoyhtiöiden verkosto.

Komission hahmotelmassa ei esitetä konkreettisesti, mitä erityisiä uusia politiikkatoimia on mietitty nyt jo käynnissä olevien lisäksi. Kansallisten omaisuudenhoitoyhtiöiden verkosto on uusi konsepti, mutta sen tehtävistä, toimintatavoista ja niiden edellyttämistä sääntelymuutoksista ei ole tietoa. Lisäksi tällä hetkellä vain muutamassa jäsenvaltiossa on toiminnassa oleva omaisuudenhoitoyhtiö. Verkoston rakentamiseksi tulisi ensin jokaiseen jäsenvaltioon perustaa kansallinen yhtiö ongelmaluottojen hoitamiseksi.

Esitettyjen toimenpidekokonaisuuksien kohdalla haaste on, että niiden saaminen vaikuttavaksi sääntelyksi veisi todennäköisesti enemmän aikaa kuin on käytettävissä, jos lainanhoitojoustoja ei jatketa niiden päättyessä pääosin noin seuraavan puolen vuoden aikana. Usean EU-jäsenvaltion pankkien kyky kestää voimakkaasti lisääntyviä ongelmaluottoja on epävarma ja saattaa olla, että eniten pandemiasta kärsineiden

jäsenvaltioiden joukossa on myös heikoimmassa kunnossa olevien pankkisektorien jäsenvaltioita. Komissiolta ja muilta EU-instituutioilta tarvitaan tässä tilanteessa jäsenvaltioiden käyttöön kattavaa arviointia järjestämättömistä lainoista, pankkien kyvystä kestää niiden kasvua mukaan lukien jo tehdyt varaukset taseisiin ja erityisesti vaikutusarviot mahdollisten tukitoimien vaikuttavuudesta.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Valtiovarainministeriö
EU-ministerivaliokunta, kirjallinen menettely 28.-29.10.2020

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta, kirjallinen menettely 2.-3.11.2020

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

Järjestämättömien lainojen toimintaohjelman päivityksellä komissio pyrkii laatimaan strategian, jonka avulla voidaan varautua koronapandemian ja sen rajoitustoimien aiheuttamien ongelmaluottojen kasvuun EU:n pankkisektorissa. Koska vielä ei ole käytettävissä tietoja sääntelyehdotuksista, ei taloudellisia vaikutuksia voida arvioida.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat -

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/RMO, Finanssineuvos Markku Puumalainen, 02955 30206
etunimi.sukunimi@vm.fi

EUTORI-tunnus

EU/2018/0548, EU/2020/0069

Valtiovarainministeriö

PERUSMUISTIO

VM2020-00548

KO Kekäläinen Antti(VM), Vartia
Laura(VM), Pietiläinen Samuli(VM)

19.10.2020

JULKINEN

Asia

Valtiovarainministerien (ECOFIN) epävirallinen videokokous 4.11.2020;**4. Eurooppalainen ohjausjakso;****a) Päätelmät Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityisraportista 16/2020 kosken Eurooppalaista ohjausjaksoa****b) Päätelmät vuosittaisesta kestävästä kasvustrategiasta 2021**

Kokous

Epävirallinen valtiovarainministerikokous 04.11.2020

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Asiakohdassa neuvoston puheenjohtaja kertoo neuvoston päätelmistä liittyen a) Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityisraporttiin 16/2020 koskien eurooppalaista ohjausjaksoa ja b) vuotuisen kestävä kasvun strategiaan 2021.

Vuoden 2021 eurooppalainen ohjausjakso käynnistyi 17.9.2020 julkaistulla vuotuisen kestävä kasvun strategialla 2021. Päätelmät vuotuisesta kestävä kasvun strategiasta hyväksytään kirjallisessa menettelyssä. Tilintarkastustuomioistuimen erityisraportti koskien eurooppalaista ohjausjaksoa liittyy sen tavoitteiden toteutumisen seurantaan ja kehittämiseen. Päätelmät raportista hyväksytään myös kirjallisessa menettelyssä.

Päätelmiä tilintarkastustuomioistuimen raportista käsiteltiin talouspoliittisessa komiteassa 13.10.2020. Päätelmiä vuotuisesta kestävä kasvun strategiasta on käsitelty talouspoliittisessa komiteassa 13.10.2020 ja talous- ja rahoituskomitean sijaistasolla kirjallisessa menettelyssä 9.-19.10.2020. Talous- ja rahoituskomitea käsittelee molempia päätelmiä kokouksessaan 23.10.2020.

Suomen kanta

- a) Suomi ottaa asian tiedoksi. Suomi voi hyväksyä neuvoston päätelmät Euroopan tilintarkastustuomioistuimen raportista.
- b) Suomi ottaa asian tiedoksi. Suomi voi hyväksyä neuvoston päätelmät vuotuisesta kestävä kasvun strategiasta.

Pääasiallinen sisältö

- a) Neuvosto toteaa päätelmissään, että on tyytyväinen Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomukseen nro 16/2020: "Eurooppalainen

ohjausjakso - maakohtaiset suositukset käsittelevät tärkeitä kysymyksiä, mutta ne on pantava täytäntöön paremmin".

Neuvosto korostaa, että eurooppalainen ohjausjakso tarjoaa olennaisen kehyksen talous-, finanssi- ja työllisyyspolitiikan koordinoinnille. Tehokas talouspolitiikan koordinointi on osoittautunut yhä tärkeämmäksi nykyisen COVID-19-pandemian aikana, ja se on avain oikea-aikaiseen elpymiseen, EU:n talouksien taloudellisen ja sosiaalisen sietokyvyn vahvistamiseen ja sisämarkkinoiden sujuvan toiminnan varmistamiseen.

Neuvosto myös korostaa arvokasta panosta, jonka raportti antaa eurooppalaisen ohjausjakson arviointiin ja kehitystä kaipaavien alueiden määrittelyyn Eurooppa 2020 -strategian kymmenvuotiskauden lopussa ja uuden kasvustrategian (Euroopan vihreän kehityksen ohjelma) alussa.

Päätelmissä neuvosto on tyytyväinen kattavaan lähestymistapaan, jolla raportti kokoaa yhteen Eurooppa 2020 -strategian tavoitteiden saavuttamisen edistymisestä, maakohtaisten suositusten laatimisesta, täytäntöönpanosta ja seurannasta saatuja kokemuksia ja täydentää Euroopan tilintarkastustuomioistuimen aiempia raportteja vakaus- ja kasvusopimuksesta sekä makrotalouden epätasapainon menettelystä. Tässä yhteydessä neuvosto huomioi myös neuvoston päätelmät kahdesta edellisestä raportista.

Päätelmissä neuvosto korostaa, että tarkastustyö saatiin päätökseen ennen COVID-19:n puhkeamista ja että kertomuksessa ei sen vuoksi oteta huomioon pandemiaan vastaavia muutoksia taloudellisessa ympäristössä tai politiikan kehityksessä ja toteaa, että raportin havainnot ovat edelleen merkityksellisiä muuttuneessa taloudellisessa ja poliittisessa tilanteessa, vaikka jotkin raportin päätelmät ovatkin vähemmän sovellettavissa uuteen todellisuuteen.

Neuvosto toteaa, että raportin mukaan kuusi Eurooppa 2020 -strategian kahdeksasta tavoitteesta on todennäköisesti saavutettu, kun taas köyhyyden vähentämistä ja tutkimusta koskevia tavoitteita ei saavuteta. Tutkimus- ja kehitystavoitteiden saavuttaminen on edelleen erittäin tärkeää EU:n talouksien tuottavuuden ja globaalin kilpailukyvyn parantamiseksi. Köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen vähentämistoimet ovat edelleen merkityksellisiä nykyisissä kriisissä ja tuovat esiin tarpeen parantaa jäsenvaltioiden taloudellista ja sosiaalista sietokykyä.

Neuvosto on päätelmissä samaa mieltä raportin havainnosta, jonka mukaan maakohtaisten suositusten täytäntöönpanoa olisi vahvistettava ja toteaa, että suositusten täytäntöönpanon seurantaa on jatkettava. Neuvosto korostaa, että jäsenvaltioiden omistajuus on ratkaisevan tärkeää uudistusten onnistumisen varmistamiseksi ja kehottaa lisäämään avoimuutta ja avointa poliittista vuoropuhelua komission ja jäsenvaltioiden välillä tärkeimpien uudistus- ja investointihaasteiden tunnistamisesta.

Päätelmissä pannaan merkkeille raportin havainto, jonka mukaan kansallisissa uudistusohjelmissa ei usein selitetä viranomaisten suunnittelemien toimenpiteiden tarkkaa sisältöä. Neuvosto korostaa, että kansalliset uudistusohjelmat ovat kansallisen politiikan väline, joka on valmisteltu yhteistyössä kansallisten sidosryhmien kanssa ja mukautettu kansallisiin tarpeisiin. Neuvosto toteaa, että osana jatkuvaa vuoropuhelua komission kanssa ja monenvälisen talouspolitiikan valvonnan yhteydessä voidaan tarvittaessa antaa lisätietoja. Päätelmissä korostetaan, että ohjelmiin liittyvä

lisäohjeistus ja virtaviivaistaminen lisäisi niiden avoimuutta ja vertailukelpoisuutta välttämällä samalla liiallista hallinnollista taakkaa.

Neuvosto myös toteaa, että EU:n käytettävissä olevaa rahoitusta on mahdollista hyödyntää paremmin uudistusten täytäntöönpanon tukemiseksi ja korostaa, että elpymis- ja palautumistukivälineellä on merkittävä potentiaali stimuloida uudistuksia ja investointeja.

Lisäksi neuvosto kehottaa kertomuksen havaintojen mukaisesti komissiota jatkamaan suositusten johdanto-osan kappaleissa esitettyjen uudistusten ja investointien painopisteiden valinnan perustelujen selittämistä ja korostaa, että tavoitteita ja niiden ulottuvuuksia on käytettävä kohdennetummin, myös eurooppalaisen ohjausjakson tavoitteiden asettamisen eri tasojen jäljitettävyyden ja johdonmukaisuuden lisäämiseksi. Neuvosto korostaa, että suositusten olisi tarjottava jäsenvaltioille tarvittava joustavuus uudistustarpeiden huomioon ottamiseksi.

Päätelmissä todetaan, että monet uudistukset, eläkeuudistukset mukaan lukien, ovat monimutkaisia, ja niihin sisältyy poliittisia toimia useilla asiaan liittyvillä aloilla ja neuvotteluja monien sidosryhmien kanssa, joiden toteuttaminen vie vuosia. Siksi neuvosto pyytää harkitsemaan keskipitkän aikavälin näkymiä maakohtaisissa suosituksissa säilyttäen samalla myös uudistusten etenemisen jatkuvan seurannan avulla.

Lopuksi neuvosto toteaa päätelmissä, että vuoden 2021 eurooppalainen ohjausjakso mukautetaan tulevan elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanoon muuttamalla väliaikaisesti eurooppalaisen ohjausjakson prosessin painopistettä tilintarkastustuomioistuimen suosituksiin verrattuna. Neuvosto kehottaa kaikkia sidosryhmiä hyödyntämään elpymis- ja palautumistukivälineen suurta mahdollisuutta uudistusten täytäntöönpanon parantamiseksi ja varmistamaan virtaviivainen ja johdonmukainen politiikan koordinointiprosessi, joka mahdollistaa politiikan edistymisen tehokkaan seuraamisen kaikilla eurooppalaisen ohjausjakson kattamilla aloilla.

- b) Neuvosto on päätelmissä yksimielinen siitä, että COVID-19-pandemian aiheuttamassa äkillisessä ja syvässä taantumassa on erittäin tärkeää suojella kansalaisia, heidän terveyttään ja työpaikkojaan.

Neuvosto toteaa päätelmissä, että vuotuinen kestävä kasvun strategia 2021 julkaistaan aikaisemmin kuin yleensä, mikä osoittaa, että elvytys- ja palautumistukivälineellä on ratkaiseva rooli nopean elpymisen helpottamisessa ja EU:n jäsenvaltioiden taloudellisen ja sosiaalisen resilienssin vahvistamisessa, tarjoten valtavia investointi- ja uudistuskannustimia erityisesti vihreään ja digitaaliseen siirtymään. Päätelmissä korostetaan, että järjestelystä olisi sovittava ja se olisi pantava täytäntöön viipymättä.

Päätelmien mukaan neuvosto on tyytyväinen, että vuotuinen kestävä kasvun strategia 2021 ja rahoitusväline perustuvat EU:n tavoitteeseen saavuttaa kilpailukykyistä kestävyyttä ja yhteenkuuluvuutta Euroopan vihreän kehityksen ohjelman mukaisesti. Neuvosto on yhtä mieltä siitä, että vuotuisen kestävä kasvun strategian neljä ulottuvuutta, makrotalouden vakaus, ympäristön kestävyys, tuottavuus ja oikeudenmukaisuus, säilyvät. Neuvosto korostaa, että sisämarkkinoiden sujuva toiminta on avain nopean elpymisen, reilun kilpailun ja rajat ylittävien

arvoketjujen sekä työntekijöiden ja tavaroiden vapaan liikkuvuuden häiriöiden estämisen sekä sosioekonomisten olosuhteiden parantamisen kannalta. Neuvosto on päätelmissä yksimielinen siitä, että ilmasto- ja ympäristöhaasteisiin vastaaminen on mahdollisuus fokusoida taloutta kestäväällä tavalla ja korostaa, että elpymis- ja palautumissuunnitelmat on yhdenmukaistettava sovittujen prioriteettien kanssa, kuten elvytys- ja palautumistukivälinettä koskevassa asetuksessa todetaan.

Neuvosto huomioi vuotuisessa kestävä kasvun strategiassa 2021 luetellut lippulaivahankkeet, jotka heijastavat EU:n yhteisiä haasteita ja edellyttävät koordinoituja investointeja ja uudistuksia. Jäsenvaltioita kehoitetaan toteuttamaan johdonmukaisesti keskeisiä uudistuksia ja investointeja vastaamalla kansallisiin rakenteellisiin haasteisiin, mukaan lukien ne, jotka heijastuvat jäsenvaltioille annetuissa maakohtaisissa suosituksissa vuosille 2019 ja 2020 sekä tukemalla kestävää, osallistavaa kasvua pitkällä aikavälillä ja resilienssiä.

Neuvosto toteaa, että eurooppalaista ohjausjaksoa on tarpeen mukauttaa väliaikaisesti elpymis- ja palautumistukivälineen johdonmukaisen ja tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi. Päätelmissä huomioidaan komission aikomus korvata vuoden 2021 eurooppalaisen ohjausjakson maaraportit analyttisillä asiakirjoilla, joissa arvioidaan elpymis- ja palautumissuunnitelmien sisältö niiden jäsenvaltioiden osalta, jotka toimittavat suunnitelman. Neuvosto korostaa horisontaalisten keskustelujen ylläpitämisen tärkeyttä eurooppalaisella ohjausjaksolla mukana olevissa komiteoissa ja kannustaa jäsenvaltioita toimittamaan kansallisen uudistusohjelman sekä elpymis- ja palautumissuunnitelmansa yhtenä yhtenäisenä asiakirjana.

Päätelmissä todetaan, että kun otetaan huomioon elpymis- ja palautumissuunnitelmien kattava ja tulevaisuuteen suuntautuva luonne, komissio ei anna maakohtaisia suosituksia vuonna 2021 (lukuun ottamatta finanssipolitiikan suositus) niille jäsenvaltioille, jotka ovat esittäneet suunnitelman. Päätelmissä neuvosto korostaa monenvälisen valvonnan turvaamisen merkitystä eurooppalaisella ohjausjaksolla vuoden 2021 muutoksista huolimatta ja sitä, että rakennepolitiikan valvonnan, horisontaalisten keskustelujen ja temaattisten tarkastelujen tulisi jatkua, samalla kun mahdollistetaan oikea-aikainen ja tehokas päätöksentekoprosessi ohjelmien ja maksujen arvioinnista. Päätelmissä kehoitetaan palaamaan täysimittaiseen ohjausjaksoon mahdollisimman pian.

Neuvosto kannustaa komissiota käyttämään eurooppalaisen ohjausjakson vakiintuneita prosesseja ja hallintoa mahdollisimman paljon tukemaan elpymis- ja palautumissuunnitelmien tehokasta täytäntöönpanoa ja kehottaa jäsenvaltioita luomaan asianmukaiset hallintojärjestelyt elpymis- ja palautumissuunnitelmien tehokkaan ja järkevän toteuttamisen varmistamiseksi.

Neuvosto on päätelmissä yksimielinen siitä, että jäsenvaltioiden olisi edelleen tarjottava kohdennettua ja väliaikaista finanssipoliittista tukea vuonna 2021 samalla kun varmistetaan julkisen talouden kestävyys keskipitkällä aikavälillä ja lisätään investointeja. Se katsoo, että resurssien uudelleen jakamista ja elpymistä tukevien toimenpiteiden ajoituksen pitäisi vaihdella jäsenvaltioittain riippuen maan ja eri sektoreiden tarpeista pandemian kehittymisen kannalta.

Neuvosto huomioi komission aikomuksen antaa vuonna 2021 maakohtaisia suosituksia jäsenvaltioiden julkisen talouden tilasta vakaus- ja kasvusopimuksen mukaisesti ja pitää tärkeänä pohtia tulevia finanssipolitiikan linjoja. Päätelmissä neuvosto korostaa, että COVID-19-pandemian kehitykseen ja sen taloudellisiin ja

sosiaalisiin vaikutuksiin liittyvä suuri epävarmuus on otettava huomioon finanssipolitiikan päätöksenteossa.

Neuvosto toteaa, että COVID-19-kriisin aiheuttama merkittävä talouden taantuma todennäköisesti pahentaa joitain nykyisiä epätasapainoja ja voi aiheuttaa uusia makrotalouden epätasapainon riskejä, erityisesti julkisen sektorin, yritysten ja kotitalouksien velkaantumisen lisääntymisen vuoksi, mikä voi välittyä finanssisektorille. Jatkuva ja kattava EU:n talouden valvonta on tarpeen, jotta voidaan varmistaa taloudellisten haasteiden havaitseminen ja niihin vastaaminen ajoissa. Neuvosto pitää hyvänä komission aikomusta julkaista hälytysmekanismia koskeva raportti ja jatkaa valvontaa makrotalouden epätasapainoa koskevassa menettelyssä, mukaan lukien vuoden 2021 perusteelliset arviot, joissa arvioidaan epätasapainotilaa valituissa jäsenvaltioissa.

Päätelmissä neuvosto kehottaa hyödyntämään mahdollisimman paljon elpymis- ja palautumistukivälinettä ja toteuttamaan nopeasti tuottavia investointeja ja rakenneuudistuksia EU:n prioriteettien mukaisesti vahvistamalla siten EU:n talouksien resilienssiä ja lisäämällä kasvupotentiaalia.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Valtiovarainministeriö
EU-ministerivaliokunta, kirjallinen menettely 28.- 29.10.2020

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta, kirjallinen menettely 2.-3.11.2020

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

European Court of Auditors' Special Report No 16/2020: "The European Semester – Country Specific Recommendations address important issues but need better implementation", COUNCIL CONCLUSIONS

2021 EUROPEAN SEMESTER: THE ANNUAL SUSTAINABLE GROWTH STRATEGY 2021, COUNCIL CONCLUSIONS

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/KO, erityisasiantuntija Antti Kekäläinen, p. 02955 30386

VM/KO, finanssineuos Laura Vartia, p. 02955 30228

VM/KO, neuvotteleva virkamies Samuli Pietiläinen , p. 02955 30147
etunimi.sukunimi@vm.fi

EUTORI-tunnus

EU/2020/0929, EU/2020/1397

Liitteet**Viite**

Valtiovarainministeriö

PERUSMUISTIO

VM2020-00553

Pietiläinen Samuli(VM),
Henriksson Marketta(VM)

23.10.2020

JULKINEN

Asia

**Valtiovarainministereiden (ECOFIN)epävirallinen videokokous 4.11.2020;
5. Euroopan finanssipoliittisen komitean vuosiraportti 2020**

Kokous

Epävirallinen valtiovarainministerikokous 04.11.2020

U/E/UTP-tunnus

E 14/2020 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan finanssipoliittisen komitean (European Fiscal Board, EFB) puheenjohtaja professori Niels Thygesen esittelee komitean neljännen vuosiraportin, joka julkaistiin 20.10.2020. Raportissa arvioidaan EU:n ja sen jäsenmaiden julkista taloutta ohjaavien sääntöjen täytäntöönpanoa vuonna 2019 ja tehdään ehdotuksia EU:n finanssipoliittisen kehikon uudistamiseksi.

EFB näkee, että keväällä käynnistyneet mutta koronakriisin vuoksi odottamaan jätetyt keskustelut EU:n finanssipoliittisen kehikon uudistamisesta tulisi käynnistää nopeasti uudelleen ja pyrkiä pääsemään uusista finanssipoliittisista säännöistä pian sopuun. Komissio julkaisi 5.2.2020 tiedonannon talouspolitiikan koordinaatiota koskevien asetusten toiminnasta (6- ja 2-pack-arvio). Kyseessä oli viiden vuoden välein tehtävä arvio kehikkoon vuosina 2011 ja 2013 tehdyistä muutoksista (6-pack, 2011 tehdyt muutokset ja 2-pack, 2013 tehdyt muutokset), joka tällä kertaa käynnisti myös laajan konsultaation kehikon toiminnasta. Tiedonanto esiteltiin ECOFIN-neuvostolle helmikuussa 2020, mutta keskustelut jätettiin maaliskuussa odottamaan koronakriisin helpottamista.

Suomen kanta

Suomi ottaa tiedoksi Euroopan finanssipoliittisen lautakunnan vuosiraportin 2020.

Suomen alustavia kantoja EU:n talouspolitiittisen koordinaation kehittämiseksi on linjattu E-kirjeessä E14/2020 vp.

Pääasiallinen sisältö

Euroopan finanssipoliittisen komitean mandaatti on tuottaa kattavia ja riippumattomia arvioita vakaus- ja kasvusopimuksen toimeenpanosta sekä arvioida finanssipolitiikan mitoitusta euroalueella ja sen jäsenmaissa. Komitean vuosiraportti tarkastelee EU:n finanssipolitiikan valvonnan toteutumista vuonna 2019 ja antaa syötteitä finanssipoliittisen kehikon uudistamiseen liittyviin keskusteluihin.

Vuosiraportissa esitetään komission komitealle antaman toimeksiannon mukaisesti kattava arvio vakaus - ja kasvusopimuksen täytäntöönpanosta vuonna 2019. Arvio kattaa vuoden 2019 koordinaatiokierroksen, joka alkaa huhtikuusta 2018. Tuolloin jäsenmaat laativat vakaus- ja lähentymisohjelmansa, joissa esitetään suunnitelmat vuosille 2019-2022. EFB:n arvio päättyy kevääseen 2020, jolloin komissio teki arvionsa vuodesta 2019 julkisen talouden tilastotietojen perusteella. Raportissa arvioidaan myös, oliko euroalueen finanssipoliittinen viritys asianmukainen vuonna 2019 ja miten euroalueen jäsenvaltioiden yksittäiset finanssipolitiikat vaikuttivat tähän.

Julkisen talouden alijäämä EU:ssa ja koko euroalueella kasvoi ensimmäistä kertaa vuoden 2011 jälkeen. Alijäämä kasvoi 0,5 prosentista 0,6 prosenttiin suhteessa BKT:hen euroalueella ja 0,7 prosentista 0,8 prosenttiin suhteessa BKT:hen EU:ssa. Vaikka alijäämän kasvu pysyi maltillisena, tämä merkitsi käännettä kahdeksan vuoden pienenevien alijäämien sarjaan jatkuvasta talouskasvusta huolimatta. Lisäksi julkisen talouden yhteenlasketut alijäämät eivät myöskään saavuttaneet kevään 2018 vakaus - ja kasvusopimuksissa esitettyä tavoitetta, jonka mukaan alijäämää oli tarkoitus pienentää hieman kokonaisuutena.

Tavanomaiset indikaattorit eli rakenteellinen rahoitusasema sekä niin kutsuttu menosääntö osoittavat, että finanssipolitiikan viritys euroalueella oli aiempaa löysempi v. 2019. Tämä finanssipolitiikan löystyminen ei ollut EFB:n, komission ja neuvoston vuodelle 2019 antamien suositusten mukaista. Kaikki kolme toimielintä antoivat ohjeensa hieman kiristävästä finanssipoliittinen virityksestä koko euroalueella kevään 2018 maakohtaisten suositusten yhteydessä. Komissio, neuvosto ja EFB ilmaisivat yhteisymmärryksen tarpeesta alentaa korkeita velkatasoja ja rakentaa julkisen talouden puskureita.

Vahvistaen aikaisempaa trendiä, suotuisia taloudellisia olosuhteita 2019 ei käytetty julkisen talouden vahvistamiseen: finanssipolitiikka oli myötäsyklistä. Jälkikäteen arvioiden hitaampi mutta edelleen jatkunut talouskasvu vuonna 2019 ei olisi edellyttänyt julkisen talouden löysäämistä. Yleisemmin, tämä vahvistaa havainnon suuntauksesta keventää julkisen talouden sopeuttamistoimia myötäsyklisellä tavalla. Se myös korostaa taustalla olevaa ajoitusta koskevaa epäjohdonmukaisuutta EU:n finanssipoliittisen kehityksen soveltamisessa. Kaikki maat eivät hyödynnä hyviä aikoja vahvistaakseen julkista talouttaan. Tämä voidaan osittain selittää kokemuksella siitä, että tiukemmasta lainsäädännöstä huolimatta sääntöjen täytäntöönpanoa on yleensä mukautettu shokkien tai suurten taloudellisten vaikeuksien sattuessa.

EFB panee merkille, että keväällä 2020 tekemässään lopullisessa arvioinnissa komissio totesi, että 10 jäsenvaltiossa suositellusta sopeuttamisurasta poikettiin merkittävästi vuonna 2019. Toisin kuin edellisinä vuosina, se teki nämä päätelmät tekemättä yksityiskohtaista kokonaisarviointia. Komissio teki suoraan päätelmät kahden indikaattorin, eli rakenteellisen rahoitusaseman ja menosäännön, perusteella. Covid-19-kriisin takia sääntöjen noudattamatta jättäminen vuonna 2019 useimmassa tapauksessa ei johtanut seuraamuksiin. Maaliskuussa 2020 komissio aktivoi yleisen poikkeuslausekkeen neuvoston hyväksymällä tavalla, minkä seurauksena jäsenvaltiot voivat poiketa tilapäisesti vakaus - ja kasvusopimuksen vaatimuksista vastatakseen Covid-19-kriisin taloudellisiin vaikutuksiin. Vaikka lauseketta ei sovelleta vuoteen 2019, komissio ja neuvosto sopivat, että säännösten noudattamatta jättäminen vuonna 2019 ei edellyttänyt seuraamuksia kevään arvion 2020 yhteydessä pandemian poikkeuksellinen vaikutuksen vuoksi.

EFB arvioi, että nykyinen lähestymistapa EU:n finanssipoliittisten sääntöjen täytäntöönpanossa on ristiriidassa taantuman 2008 –2009 jälkeisen tilanteen kanssa. Yleinen poikkeuslauseke ei keskeytä sääntöjä vaan sallii väliaikaiset poikkeamat. Poikkeuslausekkeen määräykset lisättiin lainsäädäntöön ns. 6-pack lainsäädäntöuudistuksen yhteydessä vuosien 2009 –2010 kokemusten perusteella. Tuolloin, tavoitteenaan taata uskottavuus, komissio ja neuvosto avasivat useimmille maille liiallisen alijäämän menettelyn, joka sisälsi alkuun elvytystoimia osana koordinoitua Euroopan talouden elvytysuunnitelmaa sekä ennalta määritellyn asteittaisen sopeutusuran seuraaviksi vuosiksi. Koordinoitu elvytys oli näin ollen osa keskipitkän aikavälin strategiaa, jolla pyrittiin turvaamaan julkisen talouden kestävyys. Keväällä 2020 komissio ja neuvosto päättivät lykätä menettelyä sen sijaan, että ne muotoilisivat ajallisesti rajoitettuja poikkeamia vaaditusta sopeuttamistahdista.

Vuoden 2019 ennennäkemätön poikkeamien määrä ja koko ovat huolestuttavia tekijöitä. Merkittävien poikkeamien lukumäärä ja keskimääräinen koko vakaus -ja kasvusopimuksen ennaltaehkäisevässä osiossa asetetuista vaatimuksista olivat suurimmat ainakin vuodesta 2014 lähtien. Toinen huolenaihe on se, että puolet niistä tapahtui korkean velan maissa, joissa kestävyYTEEN liittyvät kysymykset ja vakauttamistarpeet ovat suurimmat. Unionin tarjoaman väliaikaisen elpymistuen (NGEU ja SURE) lisäksi, julkisen talouden epätasapainoon on puututtava jossain vaiheessa.

Havaitut puutteet sääntöjen noudattamisesta ovat osittain lähtöisin jo suunnitteluvaiheesta. Vuoden 2013 nk. 2-pack lainsäädännön voimaantulon jälkeen euroalueen maiden on täytynyt esittää alustavat talousarviosuunnitelmat joka syksy seuraavan vuoden osalta. Yli puolet euroalueen maista on säännöllisesti esittänyt suunnitelmia, joiden komissio on arvioinut olevan vain ”laajasti ottaen” sääntöjen mukaisia tai vaarassa rikkoa talouden vaatimuksia. Vuoden 2019 talousarvioesitykset jatkoivat samaa trendiä: komissio arvioi budjettisuunnitelmien olevan vaatimusten mukaisia euro-alueella vain 9 maassa 19:stä.

Raportissa tarkastellaan tarkemmin riippumattomien finanssipolitiikan instituutioiden perustamista ja roolia Saksassa ja Tsekissä. EU:n valvontakierroksen 2019 aikana riippumattomilla finanssipolitiikan instituutioilla oli edelleen merkittävä rooli.

Covid-19-kriisi on viivyttänyt komission 6- ja 2-pack-arviota. Juuri ennen pandemiaa komissio käynnisti helmikuun 2020 alussa julkisen kuulemisen talouden ohjausjärjestelmästä EU:ssa. Tuolloin komissio pani merkille, että finanssipolitiikan yhteensovittamisessa on edistytty, mutta komissio myös havaitsi heikkouksia, kuten julkisen velan korkean tason joissakin maissa, taipumuksen harjoittaa myötäsyclistä finanssipolitiikkaa ja EU:n finanssipolitiikan sääntöjen monimutkaisuuden. Vaikka pandemia on lykännyt tarkastelua, kriisi korostaa EFB:n mukaan kolmea puuttuvaa elementtiä nykyisessä EMU:n rakenteessa:

- Ensinnäkin, EMU tarvitsee pysyvän mekanismin suuriin talouden shokkeihin vastaamiseksi. Covid-19-kriisi on osoittanut ne kustannukset, joita aiheutuu siitä, että unionissa ei ole pysyvää keskitettyä finanssipoliittista kapasiteettia, jota voidaan käyttää oikea-aikaisesti suuren, ulkoisen shokin hoitamiseen. Kapasiteetin pitäisi lopulta olla kuin EU:n talousarvio, joka rahoitettaisiin omilla (vero-)varoilla ja jonka koko olisi merkittävä, sillä olisi kyky lainata lisää varoja suurissa shokeissa sekä se keskittyisi EU:n investointiprioriteetteihin. Maksut kapasiteetista voisivat perustua indikaattoripohjaisen automatiikan ja riippumattoman arvioinnin yhdistelmään.

- Toiseksi, EU:n finanssipoliittista kehikkoa on yksinkertaistettava ja tehostettava. Julkisen velan kasvu alleviivaa sitä, että tarvitaan realistisia ja maakohtaisia sopeutumispolkuja, jotta voidaan varmistaa velan kestävyys kussakin maassa sen jälkeen, kun yleinen poikkeuslauseke on poistettu käytöstä. EU:n finanssipoliittinen kehikko olisi rakennettava uudelleen kolmen periaatteen pohjalta: i) velka-ankkuri, ii) menosääntö, jossa vahvistetaan uskottavat maakohtaiset sopeutumisnopeudet velka-ankkuriin pääsemiseksi, ja iii) yleinen poikkeuslauseke. Jotta voitaisiin vahvistaa hallitusten kannustimia noudattaa sääntöjä, niiden noudattamisen olisi oltava edellisessä kohdassa esitetyn suhdannevakautusmekanismin saatavuuden edellytys.
- Kolmanneksi, talouskasvua tukevia julkisia menoja on suojeltava. Kriisi on korostanut sitä, että tietyt kasvua tukevat valtion menot, kuten investoinnit, ovat vähentyneet ajan mittaan ja erityisesti julkisen talouden sopeuttamisen aikana. Näin ollen nämä menot tarvitsevat tulevaisuudessa tehokkaan suojan erityisesti sallimalla tietyt investointien lisäykset, kun menosäännön noudattamista arvioidaan.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

Komitean puheenjohtaja Thygesen esittelee vuosiraportin Euroopan parlamentin ECON-valiokunnalle 26.10.2020.

Kansallinen valmistelu

Valtiovarainministeriö
EU-ministerivaliokunta, kirjallinen menettely 28.-29.10.
EU-ministerivaliokunta 13.3.2020
EU1-jaoston kirjallinen menettely 4.-6.3.2020

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta, kirjallinen menettely 2.-3.11.

E-kirje E 14/2020 vp Komission tiedonannosta talouspolitiikan EU-koordinaation arviosta; käsittely eduskunnassa on kesken.

Suuri valiokunta 25.3.2020

Valtiovarainvaliokunta 26.3.2020
Talousvaliokunta 1.4.2020
Tarkastusvaliokunta 19.5.2020

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Euroopan finanssipoliittisen komitean vuotuinen raportti 2020, joka saatavilla englanniksi osoitteessa

https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/efb_annual_report_2020_en.pdf

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/EUS, finanssineuvos Marketta Henriksson, p. 029 553 0441

VM/KO, neuvotteleva virkamies Samuli Pietiläinen, p. 029 553 0147

etunimi.sukunimi@vm.fi

EUTORI-tunnus

EU/2020/0618, EU/2020/0087

Liitteet**Viite**

Valtiovarainministeriö

PERUSMUISTIO

VM2020-00564

KVR Partanen Matias(VM)

23.10.2020
JULKINEN

Asia

**Valtiovarainministerien (ECOFIN) epävirallinen videokokous 4.11.2020;
6. Lokakuussa 2020 pidettyjen G20 valtiovarainministerien ja keskuspankkien pääjohtajien kokouksen sekä IMF:n ja Maailmanpankin vuosikokousten seuranta sekä päivitys kansainvälisistä verotuskeskusteluista**

Kokous

Epävirallinen valtiovarainministerikokous 04.11.2020

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Puheenjohtaja ja komissio tiedottavat lokakuussa pidettyjen G20 valtiovarainministerien ja keskuspankkien pääjohtajien kokouksesta sekä IMF:n ja Maailmanpankin vuosikokousten keskusteluista.

G20 valtiovarainministerien ja keskuspankkien pääjohtajien kokous pidettiin 14.10.2020. Kansainvälisen valuutta- ja rahoituskomitean (IMFC) sekä Maailmanpankin ja IMF:n yhteisen kehityskomitean (DC) kokoukset pidettiin 15.–16.10.2020.

Suomen kanta

Suomi ottaa informaation tiedoksi.

Pääasiallinen sisältö

Valtiovarainministereiden ja keskuspankkien pääjohtajien G20 kokous

G20 maiden valtiovarainministerit ja keskuspankkien pääjohtajat pitivät videokokouksen 14.10.2020. Kokouksen päätteeksi annettiin yhteinen julkilausuma kokouksen keskusteluista. Digitalisoituvan talouden verohaasteisiin liittyen G20 ja OECD:n yhteinen BEPS (Inclusive Framework on Base Erosion and Profit Shifting) hanke etenee ja julkilausuma vahvistaa G20:n sitoutumisen hankkeeseen ja korostaa yhteisymmärrykseen perustuvan ratkaisun löytämisen tärkeyttä vuoden 2021 puoleen väliin mennessä.

Julkilausumassa on osuus G20 valtiovarainministerien ja keskuspankkien pääjohtajien näkökulmasta kiinnostavista veroasioista. Se alkaa ilmaisemalla heidän tarkoituksensa jatkaa yhteistyötä maailmanlaajuisesti reilun, kestävän ja

nykyaikaisen kansainvälisen verojärjestelmän saavuttamiseksi. Julkilausuma toteaa koronapandemian vaikuttaneen digitalisoituvan talouden verotushaasteiden ratkaisemiseen tähtäävään työhön ja toivottaa tervetulleeksi kaksi päivää ennen kokousta OECD:n julkaisemat kaksi raporttia BEPS hankkeeseen liittyen, joiden todetaan olevan vankka pohja sopimukselle. Lisäksi julkilausuma toivottaa tervetulleeksi saavutetun edistyksen verotuksen läpinäkyvyydessä ja mainitsee jatkuvasta tuesta kehittyville maille niiden verotustoimintojen vahvistamiseksi.

Kokous käsitteli myös köyhien maiden velanhoitomenojen lykkäystä puolella vuodella (ns. DSSI-aloite.) ja päättyi yhteisymmärryksessä puoltamaan tätä sekä tarkastelemaan IMF:n ja Maailmanpankin kevätkokouksien aikaan mahdollista toista puolen vuoden pidennystä tähän.

Kansainvälisen valuutta- ja rahoituskomitean kokous

IMF:n ja Maailmanpankin vuosikokoukset 2020 järjestettiin Covid-19 pandemian takia virtuaalisesti 15.–16.10.2020. Kevään virtuaalisiin kokouksiin verrattuna syksyn kokousten ohjelma oli laajempi ja sisälsi virallisten kokousten lisäksi useita seminaareja ja muita virtuaalisia tapahtumia.

Kansainvälisen valuutta- ja rahoituskomitean kokous pidettiin videokokouksena 15.10.2020. IMF julkaisi kokouksen sisällöstä yhteisen julkilausuman, jossa todetaan maailman talouden elpymisen koronapandemian aiheuttamasta taantumasta olevan ehdollista, epätasaista ja erittäin epävarmaa koronatapausten määrän kasvaessa monissa maissa. Kokouksen pohjalta nousi esiin kolme linjausta IMF:n toiminnan suunnasta: 1) jatkaa tärkeimpiä toimia elämien ja elinympäristöjen turvaamiseksi, 2) rakentaa kestävämpää ja kattavampaa taloutta ja 3) hoitaa velka-asioita valtioiden velkatasojen kasvaessa kestävämmälle tasolle.

IMF jatkaa erityisiä toimiaan pandemian eri vaiheissa ottaen huomioon maiden erityispiirteet tarkoituksenaan saada aikaan vahvaa, kestävää, tasapainoista ja kattavaa kasvua. IMF antoi kannatuksensa G20:n päivää aikaisemmin ilmoittamalle yhteisymmärrykselle jatkaa DSSI:tä eli köyhien maiden velanhoitomenojen lykkäystä puolella vuodella. Lisäksi kokouksessa peräänkuulutettiin yhteisen kehityksen aikaan saamista DSSI:n jälkeen valtioiden velka-asioiden hoitamiseksi. Velkahelpotukset vaativat kaikkien maiden osallistumista ja suurempaa läpinäkyvyyttä. Tämän ohella yksityisten velkojen tulisi osallistua velkahelpotuksiin julkisten tahojen rinnalla.

Pohjoismaiden ja Baltian vaalipiiriä kokouksessa edusti Norjan valtiovarainministeri Jan Tore Sanner. Myös Sanner korosti lausunnossaan käynnissä olevan kriisin laajuutta ja elpymisen epätasaista jakautumista ja epävarmuutta. Hän totesi, että poliittisten linjausten tulee olla kannustavia mutta kyetä vastaamaan muuttuviin olosuhteisiin ja maakohtaisiin erityisolosuhteisiin. Kriisi on myös mahdollisuus tehdä rakenteellinen muutos kohti kestävämpää, vihreämpää ja kattavampaa digitalisoitua taloutta. Sanner totesi myös merkittävien velkaongelmien riskin olevan läsnä ja kasvanut. Lopuksi mainittiin Pohjoismaiden- ja Baltian vaalipiirin maiden olevan sitoutuneita vahvaan, kiintiöpohjaiseen ja asianmukaisesti resursoituun IMF:ään.

Maailmanpankin ja IMF:n yhteisen kehityskomitean kokous

Kestävän kehityksen teeman alla kehityskomitean kokouksen pääaiheina olivat Covid-19 kriisiin vastaaminen ja DSSI-aloite. Lisäksi keskusteltiin Kansainvälisen kehitysjärjestön (International Development Association / IDA) äänioikeuksien tarkastelusta ja vuoden 2020 osakkuuskatselmuksesta. Maailmanpankkiryhmää kiiteltiin sen johtajuudesta koronakriisiin vastaamisessa. Maailmanpankkiryhmän tulisi jatkaa vastaustaan koronakriisiin pitäen kiinni kaksoistavoitteestaan lopettaa köyhyys ja jakaa hyvinvointia kestäväällä tavalla. Myös IDA:n pääomasitoumuksissa tulee pysyä samalla, kun tuetaan kehitystä kohti kestävän kehityksen tavoitteita. Kokouksessa mainittiin koronakriisin vakavuuden ja pitkäaikaisuuden aiheuttavan tarpeen keskustella Maailmanpankin rahoituskyvystä vuodesta 2021 eteenpäin. Maailmanpankkiryhmää kannustettiin tarkastelemaan mahdollisuuksia IDA –maiden lisätukemiseksi koronakriisissä.

Maailmanpankin pääjohtaja David Malpass kertoi puheenvuorossaan pankin johtokunnan hyväksyneen nopean lähestymistavan terveyteen liittyville hätäapuohjelmille, joita on nyt käynnissä 111 maassa. Maailmanpankin heinäkuussa käyttöön ottama toimintamalli on mahdollistanut avun välittömissä terveysasioissa sekä sosiaalisten ja taloudellisten vaikutusten sekä pitkän ajan kehityksen huomioon ottamisessa. Maailmanpankin 15 kuukauden ohjelma 160 miljardin dollarin rahoituksesta kesään 2021 mennessä on edennyt hyvin. Suurin osa siitä on suunnattu köyhimmille maille lahjoitusten ja matalakorkoisten pitkien lainojen muodossa. Malpass puhui DSSI:n tarpeellisuudesta ja G20:ssä keskustellun DSSI:tä seuraavan velka-asioiden kehityksen tärkeydestä. Malpassin mukaan tunnelin päässä ei ole valoa, ellemme katso pidemmälle tulevaisuuteen DSSI:n jälkeiseen aikaan ja harkitse velkamäärien pienentämistä.

IMF:n pääjohtaja Kristalina Georgieva käsitteli puheenvuorossaan kolmea teemaa 1) maailmantalouden näkymiä, 2) poliittisia linjauksia, joilla vastata tuleviin haasteisiin ja 3) miten IMF tukee jäseniään. IMF:n arvion mukaan maailmantalous laskee tämän vuoden aikana 4,4 % ja jatkaa vuoden 2021 aikana odotettavasta 5,2 %:n elpymisestä huolimatta koronakriisiä edeltävää aikaa alemmalla kasvukäyrällä. Kasvuun liittyy epävarmuutta ja epätasaisuutta maiden ja alueiden välillä. Poliittisten linjausten osalta Georgieva painotti, että tukitoimia ei pidä lopettaa liian aikaisin. Julkisten investointien tulisi suuntautua rakennemuutokseen asteittain ja kohdistua tiedon kasvattamiseen, digitaalisuuteen ja vihreisiin investointeihin. Georgieva sanoi IMF:n tukevan DSSI:tä ja työtä sen jälkeisen yhteisen velka-asioiden kehityksen aikaan saamiseksi. Georgieva kertoi IMF:n tukeneen lokakuun alun tilanteen mukaan yli 100 miljardilla dollarilla 81 maata, joista 42 maata on matalan tulotason kehitysmaita.

Pohjoismaiden ja Baltian vaalipiiriä kokouksessa edusti Norjan kansainvälisen kehityksen ministeri Dag-Inge Ulstein. Puheenvuorossaan Ulstein kiitti Maailmanpankkia koronarokotteen kehittämiseksi tehdystä työstä 12 miljardin dollarin panostuksesta, jotta rokotteita saadaan maailmanlaajuisesti jakeluun. Maailmanpankkia kehoitettiin kohdistamaan uudelleen rakennustyö kestäväan ja vihreään rakentamiseen, joka on linjassa kestävän kehityksen tavoitteiden (SDG) ja Pariisin sopimuksen kanssa. Ulstein toi esiin näkemykset kansainvälisen verojärjestelmän kehittämiseksi ja kannatti DSSI:n jatkamista vuoden 2021

puolelle. Lisäksi hän nosti esiin sukupuolten välisen tasa-arvon koronakriisin hoidossa.

Päivitys kansainvälisistä verotuskeskusteluista

G20-valtioiden lokakuun 2020 valtiovarainministerikokouksessa käsiteltiin muun ohella OECD Inclusive Frameworkin/G20:n digitalouden verotukseen liittyvää hanketta. Kokouksessa todettiin COVID-19 –pandemian aiheuttamat haasteet työn tekemiselle. OECD Inclusive Frameworkin/G20:n lokakuussa julkaisemat, teknistä työtä koskevat raportit otettiin vastaan, tuettiin jatkotyön tekemistä sekä ratkaisun löytymistä vuoden 2021 puoliväliin mennessä.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Valtiovarainministeriö
EU-ministerivaliokunta, kirjallinen menettely 28.-29.10.2020

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta, kirjallinen menettely 2.-3.11.2020

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

https://g20.org/en/media/Documents/FMCBG%20Communiqu%C3%A9_English_14October2020_700pm.pdf

<https://www.imf.org/en/News/Articles/2020/10/15/communique-of-the-forty-second-meeting-of-the-imfc>

<https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2020/10/16/world-bankimf-annual-meetings-2020-development-committee-communicue>

<https://www.worldbank.org/en/news/speech/2020/10/16/remarks-by-world-bank-group-president-david-malpass-to-the-annual-meetings-2020-development-committee>

<https://www.imf.org/en/News/Articles/2020/10/16/development-committee-plenary-meeting-speaking-points-for-the-managing-director?cid=em-COM-123-42157>

https://www.regjeringen.no/en/aktuelt/wb_development/id2772439/

https://www.regjeringen.no/contentassets/1698546022b64b0896ba1077f33e9fc2/imfc_oct2020.pdf

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/KVR, erityisasiantuntija Partanen Matias, p. 02955 30229, eeli.jaakkola@vm.fi

VM/KVR, erityisasiantuntija Nikitin Minna, p. 02955 30490, minna.nikitin@vm.fi

VM/VO, neuvotteleva virkamies, Leena Aine, p. 02955 30032, leena.aine@vm.fi

EUTORI-tunnus

EU/2020/0090

Liitteet

Viite

Valtiovarainministeriö

PERUSMUISTIO

VM2020-00551

KO Koikkalainen Pasi(VM)

20.10.2020
JULKINEN

Asia

**Valtiovarainministerien (ECOFIN) epävirallinen videokokous 4.11.2020;
7. Päätelmät EU:n tilastoasioista**

Kokous

Epävirallinen valtiovarainministerikokous 04.11.2020

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Valtiovarainministerien epävirallisessa videokokouksessa on esillä neuvoston vuosittaiset päätelmät EU:n tilastoista, jotka perustuvat Eurostatin laatimaan vuosittaiseen tilannekatsaukseen Euroopan rahaliiton (EMU) informaatiovaatimuksista (so. EU:n taloustilastojen kehittämistyöstä).

Päätelmät hyväksytään myöhemmin neuvoston kirjallisessa menettelyssä.

Päätelmiä on valmisteltu talous- ja rahoituskomiteassa 23.10. sekä sen alaisessa tilastoalakomiteassa 19.10.

Suomen kanta

Suomi voi hyväksyä neuvoston päätelmät EU:n tilastoista.

Pääasiallinen sisältö

Neuvoston päätelmissä toivotetaan tervetulleeksi Euroopan tilastojärjestelmän (ESS) nopea reagointi covid-19-pandemiaan, minkä ansiosta tärkeimmät tilastot on pystytty julkistamaan ajallaan ja käyttäjille on jaettu tietoa pandemian vaikutuksista tilastotuotantoon. ESS on myös onnistunut kehittämään uusia tietolähteitä hyödyntäviä kokeellisia tilastoja, jotka ovat tarjonneet nopeammin päivittyvää tietoa pandemian vaikutuksista.

Päätelmissä korostetaan, että kansallisten tilastoviranomaisten tulisi saada käyttöönsä kaikki tarvittavat hallinnolliset aineistot sekä uudet tietolähteet, jotta tilastoja pystytään edelleen kehittämään.

Päätelmissä toivotetaan tervetulleeksi Saksan tilastoviranomaisen (Destatis) ja Eurostatin kehittämä indikaattoripatteri, joka sisältää covid-pandemian kannalta relevantteja trendejä.

Päätelmissä korostetaan tarvetta varmistaa riittävät panostukset tilastojen tuottajille sekä kansallisella että koko Euroopan tasolla, jotta Euroopan tilastojärjestelmä (ESS) pystyisi

covid-pandemian ja nopeasti vaihtuvien tietotarpeiden aiheuttamista haasteista huolimatta tuottamaan korkealaatuisia virallisia tilastoja.

Päätelmissä toivotetaan tervetulleeksi Eurostatin toimet kestävän kehityksen SDG-indikaattoreiden (Sustainable Development Goals) hyödyntämiseksi Eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä ja rohkaistaan ESS:ää kehittämään Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa (European Green deal) tukevia tilastoja.

Vuoden 2020 tilannekatsauksen osalta päätelmissä huomioidaan erityisesti keskeisten talousindikaattoreiden (PEEI) laadun ja kattavuuden parantuneen, sekä alleviivataan näiden indikaattoreiden tärkeää roolia taloustilanteen seurannassa. Lisäksi toivotetaan tervetulleeksi kansantalouden tilinpidon (ESA2010) tietojen täydentyminen maakohtaisten varaumien poistuttua sekä Eurostatin heinäkuusta 2020 alkaen julkaisemat neljännesvuosittaiset asuntokauppaindikaattorit.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Valtiovarainministeriö
EU-ministerivaliokunta, kirjallinen menettely 28.-29.10.2020

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta, kirjallinen menettely 2.-3.11.2020

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Draft Council Conclusions on EU statistics
2020 Status report on information requirements in EMU

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/KO, neuvotteleva virkamies Pasi Koikkalainen, pasi.koikkalainen@vm.fi,
+358295530045

EUTORI-tunnus

EU/2020/0103

28.10.2020

Euroryhmän ja laajennetun euroryhmän videokokoukset 3.11.2020

Euroryhmän videokokouksessa 3.11.2020 käsitellään alustavan asialistan mukaan seuraavia asioita:

- **Covid -19 – taloudellinen katsaus ja haasteet euroalueella ja maailmantaloudessa. Näkemystenvaihto Euroopan parlamentin talous- ja raha-asioiden valiokunnan puheenjohtajan kanssa.**

Euroryhmä ja Euroopan parlamentin talouskomitean puheenjohtaja vaihtavat näkemyksiä maailmantalouden ja euroalueen näkymistä sekä elvytystoimista. Koronapandemiashokki vaikutti syvästi maailmantalouteen kuluvaan vuoden ensimmäisellä puoliskolla. Toisella neljänneksellä monen talouden kokonaistuotannon supistuminen oli ennennäkemättömän jyrkkää. Kolmannella neljänneksellä odotetaan talouden elpyneen. Riskinä on pandemian paheneminen uudestaan, kuten euroalueella on monessa maassa jo käynyt.

Eurooppa-neuvosto sopi heinäkuussa EU:n monivuotisesta rahoituskehyksestä ja jäsenmaiden taloutta tukevasta 750 mrd. euron elpymisvälineestä. Elpymisvälineestä annettavan avustusmuotoisen tuen määrä on 390 mrd. euroa ja lainamuotoisen tuen määrä on 360 mrd. euroa. Keskeisin osa välinettä on elpymis- ja palautumistukiväline, jonka tavoitteena on kriisin vaikutuksiin vastaamisen lisäksi edistää pitkän aikavälin rakenneuudistuksia ja vahvistaa kasvupotentiaalia tukien julkisia investointeja ja rakenteellisia uudistuksia. Muita EU-tason toimia koronapandemian aiheuttamaan talouden alamäkeen ovat muun muassa tilapäiset joustot valtiontukisääntöihin, lyhennetyn työajan järjestelmien tukeminen EU:n lainoilla, Euroopan vakausmekanismin koronalainat, Euroopan investointipankin yritysrahoitusohjelma ja Euroopan keskuspankin elpymistä tukeva rahapolitiikka.

- **Strateginen keskustelu eurosta digitaalisena valuuttana**

Euroryhmä käy alustavan keskustelun Euroopan keskuspankin 2.10.2020 julkaisemasta digitaalista euroa koskevasta selvityksestä. EKP:n korkeantason työryhmän (HLTF-CBDC) laatimassa digitaalista euroa käsittelevässä julkisessa selvityksessä arvioidaan digitaalisen keskuspankkivaluutan (CBDC/digitaalinen euro) liikkeeseenlaskun politiikkavaihtoehtoja eurojärjestelmän näkökulmasta. Digitaalinen euro olisi sähköisessä muodossa oleva saaminen keskuspankilta ja siten uusi keskuspankkirahan muoto. Se täydentäisi keskuspankin rahapolitiikan välineiden nykyistä tarjontaa. Alustavan tiedon mukaan eurojärjestelmä päättäneen vuoden 2021 puoliväliin mennessä, käynnistetäänkö digitaalinen eurohanke. Asiasta on tekeillä E-kirje, joka on tarkoitus lähettää eduskuntaan valmistuttuaan.

- **Pääomamarkkinaunioni – strateginen keskustelu euroalueen näkökohdista**

Euroopan komissio julkaisi 24.9.2020 uuden pääomamarkkinaunionin toimintasuunnitelman tavoitteet ja keskeiset toimenpiteet. Toimintasuunnitelmalla tavoitellaan pääomamarkkinan toteuttamista ja edistetään erityisesti nyt myös koronaviruksen taloudellisista vaikutuksista toipumista, kestävän rahoituksen tavoitteiden ja digitalisaation muutosta sekä osallistavampaa ja kestävämpää taloutta ja lopulta EU:n globaalia kilpailukykyä. Toimintasuunnitelma koostuu 16 kohdan luettelosta, joista osa kohdistuu yritysten rahoituksen saatavuuden helpottamiseen, osa ehdotuksista kohdistuu sijoittajan asemaan ja osa aidon yhtenäisen rahoitusmarkkinan muodostamiseen. Komission toimintasuunnitelma jatkaa v. 2015 julkistetun ensimmäisen pääomamarkkinaunionin toimintasuunnitelman tavoitteiden toteuttamista. Nyt annetut ehdotukset pohjautuvat kesäkuussa 2020 julkistettuun pääomamarkkinaunionin korkean tason työryhmän loppuraporttiin (Final Report of the High Level Forum on the Capital Markets Union).

Suomi katsoo, että pääomamarkkinaunionin toimintasuunnitelman toimet ovat tarpeen ja vahvistavat osaltaan euron asemaa kansainvälisenä valuuttana. Pienten ja keskisuurten (PK) yritysten rahoitus on liian pankkiriippuvaista ja tarvitsee monipuolisempia rahoituskanavia eli PK-yrityksille pitää tarjota mahdollisuus saada markkinarahoitusta, joka edellyttää puolestaan sijoittajien aseman (luottamus, suoja, talousosaamisen) vahvistamista. Markkinarahoituksen lisääminen tukee innovaatioita ja kasvua ja samalla vähentää pankkiriippuvuutta sekä systeemiriskiä. Suomi tukee PK-yritysten markkinarahoitusta, vähittäissijoittajien aseman ja rajat ylittävien sijoitusten edistämistä ja palvelutarjontaa.

Lisäksi Suomi näkee kestävän rahoituksen ja digitalisaation vaatimien sijoitustarpeiden erityisesti korostavan toimivan EU:n pääomamarkkinan tärkeyttä. Covid-19 kriisiin liittyvät lyhyen aikavälin helpotukset ovat sinänsä tärkeitä, mutta niillä ei saa vesittää sijoittajansuojaa ja vakaussäätelyä, riskien on myös oltava läpinäkyviä. Pääomamarkkinaunioni on paljon pidemmän aikavälin tavoite kuin covid-helpotukset. Monet pääomamarkkinaunionin toimintasuunnitelman kohdista ovat yhteiskunnan ja sääntelyn kannalta horisontaalisia kysymyksiä ja vaativat työtä sekä kansallisella että EU -tasolla kantojen yhteensovittamiseksi.

Pankkiunionikokoonpanossa:

- **Raportti pankkiunionin toiminnallisista näkökohdista**
 - a) **EKP:n valvontaelimen puheenjohtajan 12. kuuleminen**
 - b) **Raportti yhteisen kriisinratkaisuneuvoston toiminnasta**

Asiakohdassa kuullaan EKP:n pankkivalvontaelimen puheenjohtajaa Andrea Enriaa ja EU:n kriisinratkaisuneuvoston puheenjohtajaa Elke Königiä. Heidän säännöllinen kuuleminen on mm. osa EKP:n pankkivalvontaelimen lakisääteistä vastuuvastuullisuutta. Enria nostanee kuulemisessaan esiin EKP:n ja sen pankkivalvontaelimen kevään jälkeen edelleen tekemät toimet talouden tukemiseksi COVID-19:een liittyen, kuten pankkien voitonjakojen pidättäytymistä koskevan suosituksen jatkaminen, sekä pankkien roolin kriisistä toipumisessa. Lisäksi Enria mainitsee pankkivalvontaelimen tulevan ohjeen pankkisektorin konsolidointiin liittyen ja loppuvuodesta ilmestyvän raportin pankkisektorin riskeihin, kuten ympäristöriskeihin liittyen. Elke König kertonee euroryhmälle mm. kriisinratkaisurahastossa tällä hetkellä käytettävissä olevien varojen määrästä, EU-tuomioistuimen viimeaikaisista ratkaisuista kriisinratkaisuneuvoston vakausmaksuja koskevien päätösten kumoamisesta sekä kriisinratkaisuneuvoston tulevan vuoden toimintaprioriteeteista. Enria ja

König tuonevat lisäksi esiin yhteisen huolensa pankkisektorin heikkoon kannattavuuteen ja järjestämättömien luottojen määrän kasvuun liittyen.

Euroryhmän videokokous laajennetussa kokoonpanossa:

- **Raportointi keskusteluista maksuvalmiusrahoituksesta kriisinratkaisussa**

Asiakohdassa eurotyöryhmän puheenjohtaja esittelee eurotyöryhmän laajennetussa kokoonpanossa 23.10 käytyä keskustelua, joka koski eurotyöryhmän alatyöryhmän puheenjohtajan teknistä raporttia maksuvalmiusrahoituksesta kriisinratkaisussa. Työryhmä on pyrkinyt selvittämään, miten maksuvalmiusrahoitusta voitaisiin kriisinratkaisussa lisätä, joskaan yksimielisyyttä ei ole siitä, onko lisärahoitukselle tosiasiaa tarvetta. Raportissa on kuvattu työryhmässä parin vuoden aikana tehtyä teknistä valmistelutyötä aiheesta. Raportissa on tarkasteltu 1) nykyisen kriisinratkaisukehikon ja parhaiden käytäntöjen hienosäätöä, 2) EU:n kriisinratkaisuneuvoston kykyä tuottaa vakuuksia kriisinratkaisussa oleville pankeille ja 3) EU:n kriisinratkaisuneuvoston mahdollisia takauksia eurojärjestelmälle sekä eritelty toimenpiteitä, joita näihin eri kokonaisuuksiin voisi liittyä niiden toimeenpanemiseksi. Valtioneuvosto on antanut maksuvalmiusrahoituksesta kriisinratkaisussa liittyvän selvityksen *E 96/2018 vp*.

- **Tilannekatsaus euroryhmässä koronapandemian vuoksi sovituista toimita**

Euroryhmä esitti huhtikuussa 2020 kolmea välitöntä turvaverkkoa, joiden arvo on 540 mrd. euroa. Ne saatiin valmiiksi toukokuussa. Turvaverkkojen tarkoituksena on tukea työpaikkoja ja työntekijöitä, yrityksiä ja jäsenmaita. Työpaikkoja ja työntekijöitä tukevasta 100 mrd. euron suuruisesta SURE-välineestä myönnetään jäsenmaille edullisia lainoja, joilla katetaan osa kustannuksista, jotka liittyvät lyhennettyä työaikaa koskevien kansallisten järjestelyjen luomiseen tai laajentamiseen. Yrityksiä tukeakseen Euroopan investointipankkiryhmä perusti uuden 25 mrd. euron suuruisen Euroopan laajuisen takuurahaston. Rahastosta myönnetään enimmillään 200 mrd. euron edestä lainoja erityisesti pk-yrityksille. Lisäksi jäsenmaiden tueksi Euroopan vakausmekanismin puitteissa otettiin käyttöön pandemiakriisin tukitoimi, joka perustuu olemassa olevaan, covid-19-kriisin johdosta mukautettavaan ennalta varautuvaan luottoon. Se voi tarjota lainoja kaikille euromaille 2%:n rajoissa niiden BKT:stä. Lainojen kokonaisarvo voi olla enintään 240 mrd. euroa.

LIITTEET

Asiasanat

Hoitaa

Tiedoksi
